

Prevence kriminality

Ministerstva vnitra
odbor prevence kriminality

Strategie prevence kriminality na léta 2004 - 2007 (včetně zprávy o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na rok 2003)

III.

Strategie prevence kriminality na léta 2004 - 2007

1. Úvod

Kriminalitu lze chápat jako nejextrémnější článek sociální patologie. Její zdroje spočívají v oblasti sociální a situační. V souvislosti s faktory sociálními hovoříme o příčinách a v souvislosti se situačními o příležitostech. Eliminace sociálních příčin je předmětem širokého pojetí sociální politiky (výchova, vzdělávání, osvěta, sociální zabezpečení, trh práce atp., ale také trestní politika), zatímco situační aspekty spočívají v eliminaci příležitostí k páčání trestné činnosti. Konkrétně se jedná o identifikaci podmínek usnadňujících páčání trestné činnosti (např. "legislativní mezery", mechanismy fungování veřejné správy, přístupnost objektu trestného činu, nízká míra rizika pro pachatele a snadné vytváření zisků z trestné činnosti). Stručně vyjádřeno - sociální prevence se orientuje na pachatele a situační na omezování příležitostí k páčání trestné činnosti.

Prevence kriminality je definována jako ofenzivní strategie boje s trestnou činností. Na rozdíl od represivních metod, koncipovaných zejména v rámci trestní politiky, využívá především metod nerepresivních, na nichž se podílí široká škála veřejných institucí i soukromých subjektů. Cílem preventivní politiky je snížení míry a závažnosti trestné činnosti a zvýšení pocitu bezpečnosti občanů. Preventivní politika se zaměřuje na eliminaci kriminogenních faktorů a kriminálně rizikových jevů a na pomoc obětem trestných činů.

Oproti poměrně nedávné minulosti, kdy byla preventivní teorie spojována zejména s tzv. tradiční kriminalitou (majetkovou, násilnou a mravnostní), se její současné pojetí významně rozšiřuje. V rámci politických strategií, výzkumné činnosti i praktických opatření se zabývá eliminací sociálních příčin, které potencují šíření kriminální infekce mezi ohroženými sociálními skupinami populace. Z tohoto hlediska se stává prevence také významnou složkou strategií boje proti organizovanému zločinu, terorismu, ekonomické kriminalitě a korupci. Přijímaná opatření staví na analytické, vyhodnocovací i prognostické činnosti a na expertním přístupu. Obdobně jako u tradiční kriminality směřují do oblastí sociální a situační, ale i do složitých mechanismů fungování veřejné správy, legislativy, organizace práce policie a mezinárodní spolupráce atp. Prevenci organizovaného zločinu jsou zpravidla věnovány specifické koncepční vládní materiály.

V České republice byly institucionální podmínky pro rozvoj preventivní politiky vytvořeny v roce 1993, kdy byl usnesením vlády při Ministerstvu vnitra zřízen meziresortní koordinační a metodický orgán - **Republikový výbor pro prevenci kriminality** (dále jen "Republikový výbor"). Členy Republikového výboru jsou Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo obrany, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo financí, Ministerstvo pro místní rozvoj, Nejvyšší státní zastupitelství, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky a Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity. **Předsedou Republikového výboru je ministr vnitra a výkonným místopředsedou je jeho první náměstek**, do jehož gesce spadá oblast veřejného pořádku a bezpečnosti. Úkoly související s činností sekretariátu Republikového výboru plní odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra.

Předmětem činnosti Republikového výboru je vytváření preventivní politiky vlády České republiky na meziresortní úrovni a podpora její realizace na úrovni místní. Rozhoduje i o přidělování finančních prostředků na projekty vytvářené v rámci jednotlivých preventivních programů Republikového výboru.

Hlavním výstupem, **jímž lze charakterizovat předcházející období, je vybudování systému prevence kriminality**, včetně jeho organizačního, personálního, informačního i finančního zabezpečení. Vytvořený systém se opírá o preventivní programy resortů zastoupených v Republikovém výboru, výzkumnou, analytickou, vyhodnocovací a preventivní činnost Ministerstva vnitra a Policie ČR, o spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi a se subjekty podnikajícími zejména v oblasti situační prevence.

Základním pilířem systému prevence kriminality v České republice je program prevence kriminality na místní úrovni, k jehož rychlému rozvoji výrazně přispěl státní dotační systém.¹⁾ Preventivní programy se staly součástí sociální a bezpečnostní politiky měst (města zřídila funkci manažera programu a vyčleňují ve svých rozpočtech cílené částky na prevenci kriminality). Byla vytvořena síť prevence, a to jak virtuální prostřednictvím elektronických médií, tak i faktická, založená na vzájemné výměně informací a na osobních vztazích.

Od roku 1996, kdy vláda poprvé v historii vyčlenila na prevenci kriminality finanční prostředky, byly takové programy vytvořeny v 95 městech České republiky s počtem obyvatel nad 10 tisíc a v roce 2003 bylo vytvořeno dalších 24 programů v menších městech a obcích. V rámci programů měst bylo podpořeno 3 188 dílčích projektů celkovou částkou 550 112 000,- Kč. Tyto programy integrují sociální a situační přístup s ohledem na bezpečnostní situaci v lokálních komunitách.

Situační prevence

V oblasti situační prevence, jejímž úkolem je ztížit dostupnost cílů trestné činnosti, bylo podpořeno 499 projektů částkou 317 316 800,- Kč. Za nejefektivnější jsou považovány projekty na zřizování městských kamerových dohlížecích systémů (dále jen "MKDS").

Základní charakteristikou MKDS je jejich preventivní funkce - vytváření bezpečných zón v exponovaných lokalitách. MKDS slouží k dohledu na dodržování veřejného pořádku a k předcházení trestné činnosti a přestupků. Zvyšují pocit bezpečí občanů v monitorovaných lokalitách. Zároveň jsou využitelné pro aktuální koordinaci postupu složek integrovaného záchranného systému (dále jen "IZS") při ohrožení bezpečnosti občanů. Splňují řadu dalších funkcí důležitých pro zkvalitňování života občanů v obcích. Nejčastějším realizátorem MKDS jsou místní samosprávy prostřednictvím městských policií.

Z výsledků hodnocení MKDS vyplývá, že kriminalita v monitorovaných lokalitách výrazně poklesla nebo byla zcela vytlačena. S pomocí státní účelové dotace v celkové **výši 262 769 000,- Kč bylo podpořeno 257 projektů MKDS v 95 městech a obcích.**

Sociální prevence

V oblasti sociální prevence byly prioritně podporovány projekty směřující k prevenci kriminality mládeže, (např. bylo podpořeno 481 projektů rozšiřujících nabídku sportovních aktivit pro neorganizovanou mládež). Patří sem vybavení školních hřišť otevřených v odpoledních hodinách pro veřejnost, sídlištní a meziblokové sportovní plácky, skate a in line areály. Prakticky ve všech městech zapojených do dotačního systému byl podpořen některý z projektů rozšiřujících nabídku zájmových a klubových aktivit, projektů určených rizikovým skupinám dětí a mladistvých s již zaznamenanými kriminálními delikty a mládeži s výchovnými problémy. Podpořeno bylo zřizování poradenských a krizových zařízení, linek důvěry, nízkoprahových kluboven a řada projektů směřujících k sociálně vyloučeným skupinám obyvatelstva (azylová bydlení, sociální terénní práce - streetwork, rekvalifikační programy atd). **Od roku 1996 bylo podpořeno 2024 projektů z oblasti sociální**

prevence částkou 220 584 500,- Kč.

Z průběžného (každoročního) vyhodnocování programů prevence kriminality na místní úrovni vyplývá, že v řadě měst se výrazně zkvalitnila síť preventivních sociálních aktivit, zlepšila se spolupráce mezi subjekty, které je zabezpečují, stejně jako jejich koordinace na místní i regionální úrovni. Zejména díky dobře vytipovaným opatřením situační prevence dochází ke stabilizaci nebo dokonce poklesu vývoje trestné činnosti v “ošetřených” lokalitách²⁾.

Nedořešeno zůstává postavení krajů v systému prevence kriminality. To je dáno jednak tím, že ze zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) ve znění pozdějších předpisů, ani jiného zákona upravujícího záležitosti svěřené kraji v rámci přenesené působnosti, nevyplývá pro kraje povinnost zabezpečovat úkoly v oblasti prevence kriminality, ale i tím, že postoje vedení jednotlivých krajů jsou v této oblasti různé. V současné době jsou připraveny zapojit se do systému prevence jen dva kraje.

V následujícím období bude této oblasti věnována ze strany Republikového výboru i Ministerstva vnitřní policie pozornost. Pro manažery prevence kriminality na krajských úřadech bude vytvořena metodika práce, bude pro ně uspořádán další vzdělávací program. Od tohoto roku budou zástupci krajů účastníky výběrového řízení v rámci nového Programu prevence kriminality na místní úrovni - partnerství, který počítá se zapojením i menších měst a lokalit krajů.

Preventivní programy resortů

Ke konstituování preventivního systému přispěly i preventivní programy resortů zastoupených v Republikovém výboru. Vznikla řada nových institucí a profesí nezbytných pro rozvoj systému prevence kriminality v České republice. V oblasti sociální prevence byl vytvořen systém akreditací nevládních organizací a udělování licencí odborným pracovníkům. Byl kladen důraz na profesní vzdělávání a zpracovávání metodik úspěšných projektů a nejrůznějších informačních materiálů.

Při všech okresních ředitelstvích Policie ČR byly zřízeny tzv. Preventivně informační skupiny Policie ČR (dále jen “PIS”). Činnost policejních preventistů je zaměřena na spolupráci s orgány veřejné správy při přípravě a realizaci preventivních opatření (community policing), na poradenskou činnost občanům, na preventivně osvětovou práci s mládeží a na přípravu a distribuci informativních materiálů z oblasti prevence kriminality. V 16 českých městech byla zřízena při PIS tzv. Poradenská centra, která poskytují širokou škálu preventivních služeb občanům.²⁾

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v rámci rozvoje primární prevence sociálně patologických jevů na školách považuje za základní nástroj prevence v resortu školství tzv. Minimální preventivní program, jehož realizace je pro každou školu a školské zařízení závazné a podléhá kontrole České školní inspekce, a zřídilo na školách funkci školního metodika prevence. Velkou pozornost věnovalo rozvoji nových forem práce výchovného poradenství (např. pro děti s výchovnými problémy vznikla nová zařízení - střediska výchovné péče).

Prioritou Ministerstva práce a sociálních věcí byl rozvoj různých typů sociálních služeb, včetně terénní sociální práce, vznik zcela nových zařízení (např. Domy na půl cesty určené pro mladé lidi vracející se z ústavní výchovy), zkvalitňování zaměstnanecké politiky pro absolventy škol a osoby obtížně umísitelné na trhu práce.

V systému trestní justice se jednalo o zavedení institutu obecně prospěšných prací (jako alternativního trestu). Na základě přijetí zákona o Probační a mediační službě bylo od roku 2001 zřízeno 74 středisek, jejichž hlavním úkolem je rozhodování o alternativních postupech v trestním řízení a ukládání a zajištění výkonu alternativních trestů a také, především při řešení trestné činnosti mladistvých, nalézání odpovídající reakce na spáchaný trestný čin. Prioritou Ministerstva spravedlnosti byla v uplynulém období příprava zákona o soudnictví ve věcech mládeže (zákon č. 218/2003 Sb., byl přijat 25. června 2003 s účinností od 1. ledna 2004).

Meziresortní projekty

V letech 2000-2003 vznikla potřeba metodicky zpracovávat a finančně zabezpečit složité meziresortní projekty zaměřené na snižování trestné činnosti v rámci specificky ohrožených sociálních skupin. To se týká zejména dětí a mladistvých a sociálně deprivovaných romských komunit. V roce 1999 byl vládou schválen materiál Návrh systémového přístupu k péči o dětské a mladistvé delikventy, jehož součástí byl projekt Centrum včasné intervence zařazený do programu prevence kriminality ve městě Ostrava. Projekt se realizuje od roku 2001, jeho posláním je rychlá a efektivní spolupráce příslušných institucí v situacích, kdy se děti a mladiství dostávají do konfliktu se zákonem. Na základě vyhodnocení projektu byla v roce 2003 zpracována Metodika systému včasné intervence, která je nabídnuta obcím s rozšířenou působností (tzn. obce III. typu).

Velká pozornost byla věnována projektům v rámci sociálně deprivovaných romských komunit. Jednalo se především o nabídku volnočasových a vzdělávacích aktivit, terénní sociální práci a poradenskou činnost pro děti a mládež. Projekty byly součástí preventivních programů na místní úrovni i resortních programů. Rada vlády pro záležitosti romské komunity od roku 2000 realizuje program Podpory terénních sociálních pracovníků, jehož cílem je rozvoj sociální práce přímo v místech výskytu nejpalčivějších problémů. Terénní sociální práce v sociálně vyloučených romských komunitách se ukázala jako jedna z neefektivnějších forem činností podporující integraci romské komunity.

V souvislosti s plněním mezinárodních dohod a účastí České republiky v nadnárodních a mezinárodních organizacích byla formulována vládní politika k prevenci obchodování s lidmi a komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí a byla přijata konkrétní opatření. V roce 2002 byla v České republice zahájena realizace projektu OSN "Prevence potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi". Zkušenosti získané Českou republikou při realizaci projektu jsou využívány i v rámci dalších projektů OSN v jiných státech světa. Cílem těchto projektů je prevence obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování.

Mediální politika

Výrazně se také zvýšilo povědomí veřejnosti o legálních metodách ochrany před trestnou činností a informovanost občanů o preventivních aktivitách. Prevence kriminality se ve městech a obcích stala srozumitelným pojmem a na komunální úrovni má velkou odezvu. Na tom má zásluhu především cílená mediální politika Ministerstva vnitra, preventivně informační činnost Policie ČR a medializace preventivních aktivit samosprávnými orgány měst.

Pozn.: Podrobné vyhodnocení úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na léta 2001-2003 je uvedeno v části VI, příloha č. 1.

2. Strategie prevence kriminality na léta 2004-2007

Strategie prevence kriminality na následující období je formulována na základě:

- analýzy vývoje trestné činnosti v České republice (*rozbor TČ podle druhů slouží jako podklad pro plánování zejména situační prevence; rozbor struktury pachatelů slouží k plánování sociální prevence*),
- zkušeností z předcházejících let v oblasti prevence kriminality,
- sociologických a kriminologických výzkumů na národní, regionální i místní úrovni,
- hodnocení efektivity preventivních opatření realizovaných v České republice,
- zahraničních zkušeností v oblasti prevence kriminality.³⁾

Základním úkolem **Strategie prevence kriminality na léta 2004- 2007 je omezování Příležitostí k páčání trestných činů**. Konkrétně se jedná o cílené aktivity orientované na identifikaci a nápravu slabých míst v legislativě, v organizaci práce institucí veřejné správy, Policie ČR, finančních, podnikatelských a soukromých subjektů, které umožňují pachatelům dopouštět se trestné činnosti s minimální mírou rizika a s vysokou pravděpodobností zisku. Přitom lze vycházet z následujících tezí:

Příležitosti

- jsou jednou z hlavních příčin všech trestných činů - majetkových, násilných, mravnostních, či ekonomického charakteru (např. podvody s kreditními kartami apod.),
- jsou vysoce specifické podle druhu spáchaného trestného činu,
- soustřeďují se v určitých lokalitách a časech,
- úzce souvisejí s každodenním pohybem aktivit osob (cesty do práce a z práce, do školy a ze školy, za zábavou apod.),
- mají bezprostřední vliv na další kriminální jednání (např. na vloupání navazuje krádež a prodej, násilí na osobách a věcech, opakování trestné činnosti apod.).

Příležitost lze omezovat preventivními opatřeními, a to zejména prostředky situační prevence, které znesnadňují páčání trestného činu, zvyšují rizika pro pachatele, že bude dopaden, snižují zisky z trestné činnosti a odstraňují záminky pro trestnou činnost. Pro doplnění lze uvést, že z dosavadních zkušeností z realizace preventivních programů na místní úrovni vyplývá, že cílené omezení příležitostí k páčání trestné činnosti nevede obvykle k přesunu trestné činnosti. Naopak, může vést k rozsáhlejšímu snížení kriminality jako celku.

Při vytváření preventivních programů na místní úrovni bude kladen důraz na situační prevenci. Projekty sociální prevence by měly být z těchto prostředků podporovány doplňkově a ve startovací fázi; prioritně budou podporovány z dotačních titulů resortů Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy za vzrůstajícího podílu krajů.

3. cíle a priority strategie prevence kriminality na léta 2004-2007

3.1 Programy prevence na místní úrovni

a. Prioritně budou podporovány projekty prevence následujících typů trestné činnosti a přestupků

- majetkové kriminality,
- násilné kriminality,
- kriminality s rasistickým a extrémistickým podtextem, včetně prevence xenofobie,
- projekty směřující ke zvýšení bezpečnosti v silničním provozu.

b. Prioritně budou podporovány projekty zaměřené na následující cílové skupiny:

- děti a mládež
  - projekty primární prevence (volnočasové aktivity, osvěta), s možností podpory Minimálních preventivních programů škol a školských zařízení od více resortů,

- projekty sekundární prevence (SVI)⁴⁾ a následné programy pro mladistvé a dětské delikventy s možností dotační podpory u zařízení institucionální výchovy od více resortů,
- sociálně vyloučené skupiny a komunity,
- oběti trestných činů, včetně obětí domácího násilí.

Cílem těchto programů je ochrana lokálních komunit před kriminalitou, zvyšování pocitu bezpečnosti občanů, kooperace všech institucí působících na místní úrovni v oblasti prevence a integrace Policie ČR do preventivních aktivit na místní úrovni.

3.2 Programy centrálně vyhlášené a směřující k řešení specifických problémů ⁵⁾

- prevence obchodování s lidmi za účelem sexuálního zneužívání,
- prevence násilí na ženách a dětech, včetně podpory rozjezdu programu EU Daphne II,
- pomoc obětem trestných činů a prevence opakované viktimizace,
-
- prevence domácího násilí,
- preventivní práce s fotbalovými fanoušky,
- prevence korupčního jednání.

Hlavním cílem těchto programů je pružně reagovat na takové aktuální problémy v oblasti kriminality a negativní vývoj kriminálně rizikových jevů, jejichž řešení není na místní úrovni možné, a při nichž je žádoucí interdisciplinární přístup. Souvisejícím cílem je vytvoření jednotné metodiky tvorby projektů, systému profesního vzdělávání pracovníků, kteří v uvedených oblastech pracují, a systému financování těchto projektů z veřejných zdrojů.

3.3 Rozvoj systému prevence kriminality v České republice

- analytická, koncepční a metodická činnost v oblasti prevence kriminality,
- vědecký výzkum v oblasti prevence kriminality a kriminogenních jevů (zaměřený na vyhodnocování kriminálně rizikových faktorů, vyhodnocování efektivity jednotlivých typů projektů v oblasti situační a sociální prevence),
- příprava standardů k hodnocení jednotlivých typů projektů a vytváření modelových projektů,
- vzdělávání pracovníků v oblasti prevence,
- spolupráce a budování informačních systémů mezi subjekty prevence (meziresortní spolupráce, spolupráce s krajskými úřady, se správami krajů Policie ČR, s obcemi a dalšími subjekty v oblasti prevence kriminality),
- mezinárodní spolupráce v oblasti prevence kriminality; spolupráce v Evropské síti prevence kriminality (EUCPN),

- mediální politika v oblasti prevence,
- ekonomické zabezpečení rozvoje systému
  - racionální vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na rozvoj preventivních programů a projektů,
  - příprava podkladů a zpracování postupu k získávání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU.

Cílem je zkvalitňování systému prevence kriminality po stránce analytické, vyhodnocovací, personální, informační a metodické a zajištění rovnocenného postavení preventivního systému České republiky v rámci obdobných systémů demokratických zemí.

4. úkoly republikového výboru pro prevenci kriminality a jednotlivých resortů

I. Republikový výbor pro prevenci kriminality

1. Rozvíjet prevenci kriminality na místní úrovni.
  - 1.1 Pokračovat v realizaci Programů prevence kriminality na místní úrovni a Programu prevence kriminality na místní úrovni - partnerství (dále jen “Program partnerství”).
  - 1.2 Transformovat preventivní programy ve městech [Q](#) do Programu prevence kriminality > na místní úrovni - partnerství (od roku 2005 realizovat Program partnerství).
  - 1.3 Spolupracovat s orgány krajů v oblasti sociální prevence, připravovat metodické materiály, koordinovat aktivity v oblasti prevence na nižší úrovni státní správy a samosprávy.
  - 1.4 Spolupracovat s krajskými úřady a poskytovat jim metodickou pomoc při zapojování do systému prevence kriminality na místní úrovni a při plánování preventivních opatření, která přesahují hranice jednotlivých obcí (příprava programů reagujících na specifické problémy kraje).
2. Vytvářet a podporovat specifické preventivní programy, jejichž realizátory budou obce a nestátní neziskové organizace zaměřené především na dětské a mladistvé delikventy, sociálně vyloučené skupiny, oběti trestné činnosti a oběti domácího násilí.
3. Vytvářet podmínky pro rozvoj systému prevence kriminality v České republice.
  - 3.1 Provádět a zdokonalovat analytickou, koncepční a metodickou činnost v oblasti prevence kriminality.
  - 3.2 Pokračovat ve vědecko-výzkumné činnosti kriminálně rizikových jevů a prevence kriminality; ve vyhodnocování trendů v oblasti kriminality; vyhodnocování efektivity jednotlivých typů projektů realizovaných v České republice a v zahraničí.
  - 3.3 Vzdělávat pracovníky v oblasti sociální prevence a prevence kriminality.
  - 3.4 Rozvíjet mezinárodní spolupráci.
  - 3.5 Rozvíjet mediální politiku v oblasti prevence kriminality a realizovat mediální kampaně k aktuálním tématům.

3.6 Pokračovat v racionalizaci vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na prevenci kriminality a připravovat podklady a postupy pro financování preventivních programů v rámci strukturálních fondů Evropské unie.

II. ministerstvo vnitra

1. Metodicky a konzultačně zajišťovat Program prevence kriminality na místní úrovni a Program partnerství, včetně správy dotačního systému.
2. Zajišťovat vzdělávání manažerů prevence kriminality měst a koordinátorů prevence kriminality policejních krajských správ a krajských úřadů.
3. Spolupracovat s krajskými úřady v oblasti prevence kriminality při přípravě a realizaci Programu partnerství. Poskytovat metodickou pomoc při vyhodnocování analýzy bezpečnostní situace kraje a při zpracovávání programů prevence kriminality reagujících na specifika kraje.
4. Připravovat a metodicky vést specifické projekty z oblasti situační prevence, především projekty prevence majetkové trestné činnosti (metodické vedení programu Bezpečná lokalita; vytváření modelových projektů prevence kriminality v nákupních zónách; modelových postupů k předcházení trestné činnosti, vandalismu a dalších sociálně patologických jevů v místech vysoké koncentrace mládeže např. na hudebních produkcích apod.).
5. Vytvořit metodiku hodnocení účinnosti projektů z oblasti situační prevence, včetně zpracování základních standardů a doporučení.
6. Připravovat projekty ke zvyšování bezpečnosti silničního provozu.
7. Připravovat a metodicky vést specifické projekty k prevenci kriminálně rizikových jevů, na jejichž realizaci se podílí více subjektů:
  - projekt Systém včasné intervence (metodicky a konzultačně zajišťovat realizaci v obcích s rozšířenou působností),
  - Model ochrany obětí - svědků v trestním řízení proti pachatelům obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování,
  - projekty týkající se prevence násilí na ženách a dětech, včetně podpory rozjezdu programu EU "Daphne II",
  - pomoc obětem trestných činů,
  - pomoc obětem domácího násilí,
  - preventivní práce s fotbalovými fanoušky,
  - projekty prevence kriminality související s drogami -snižování nabídky a dostupnosti drog.
8. Připravovat projekty a návrhy opatření směřující k prevenci korupce.
9. Pokračovat v realizaci pilotního projektu Crime Stoppers - Anonymní svědek a na základě jeho vyhodnocení zpracovat typový projekt.
10. Integrovat Policii ČR do preventivních systémů (community policing):

- zavádět proaktivní metody do práce Policie ČR,
  - zintenzívnit zapojování Policie ČR do přípravy a realizace Programu partnerství,
  - připravit a realizovat základní vzdělávací program pro policisty a speciální program pro analytiku Policie ČR k Programu partnerství,
  - připravovat vzdělávací kurzy k aktuálním a prioritním tématům a zajišťovat jejich pilotní ověřování,
  - poskytovat metodickou a konzultační pomoc při zřizování Preventivně informačních skupin Policie ČR a jejich poradenských center.
11. Vyhodnotit výsledky pilotního projektu “Zavádění prvků community policing do praxe Policie ČR” a implementovat výsledky projektu do praxe.
  12. Pokračovat v medializaci úspěšných preventivních aktivit a informačním působení na formování postojů veřejnosti k vlastní bezpečnosti, veřejnému pořádku a k bezpečnosti v silničním provozu, včetně zkvalitňování informačního systému v resortu.
  13. Pokračovat v aktivitách, které vyplývají z účasti České republiky v mezinárodních organizacích, rozvíjet bilaterální spolupráci a prezentovat systém prevence kriminality v zahraničí.

III. ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

1. Na základě vyhodnocení Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2001-2004 zpracovat Koncepti prevence sociálně patologických jevů v resortu školství do roku 2007 v návaznosti na Strategii prevence kriminality a Národní strategii protidrogové politiky.
2. Realizovat systémová opatření a podporu programů zaměřených na prevenci násilí ve školách a školských zařízeních (šikana a agresivita, xenofobie a rasismus), a to jak na úrovni pedagogických pracovníků, tak žáků a studentů.
3. Vytvářet a podporovat nabídky volnočasových aktivit pro organizované i neorganizované děti a mládež se zaměřením na rizikové skupiny, národnostní menšiny a etnické skupiny.
  - Podporovat neformální vzdělávání dětí a mládeže v oblasti zdravého životního stylu a nabídky pozitivních alternativ a programy zaměřené na kvalitní využívání volného času.
  - Cíleně uplatňovat aktivity zaměřené na včasný začátek prevence, ideálně již v předškolním věku.
  - Podporovat činnosti nestátních neziskových organizací v rámci pravidelně vyhlašovaných Programů MŠMT.
4. Vytvářet programy podporující spolupráci školy s rodiči a veřejností, zejména v rámci Minimálních preventivních programů ve školách a školských zařízeních. V Minimálních preventivních programech bude kladen důraz na posilování právního vědomí dětí a mládeže.
5. Podporovat programy zaměřené na prevenci zneužívání drog s důrazem na škodlivé působení alkoholu a tabáku.

6. Vytvářet a realizovat programy zaměřené na prevenci záškoláctví, resp. děti a mládež odmítající vzdělávání a profesní přípravu.
7. Podporovat a rozvíjet preventivní a poradenské instituce poskytující preventivní a pedagogicko-psychologickou podporu vzdělávání ve všech školách a školských zařízeních (jak pedagogicko-psychologických poraden, tak středisek výchovné péče pro děti a mládež), která se zaměřují primárně na prevenci poruch chování u školní mládeže.
8. Vytvářet podmínky pro pravidelnou a systematickou spolupráci s orgány krajů v oblasti prevence sociálně patologických jevů ve školách a školských zařízeních, připravit metodické materiály, koordinovat aktivity v oblasti prevence na nižší úrovni státní správy a samosprávy.
9. Vyhodnocovat úroveň Minimálních preventivních programů na školách a ve školských zařízeních a navrhnout postupy k jejich zkvalitňování.
10. Pokračovat ve vzdělávání školních metodiků prevence na školách a školských zařízeních a ve vzdělávání dalších pedagogických pracovníků v rámci aktualizovaných Národních vzdělávacích osnov.
11. Vydat a distribuovat Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnému užívání Internetu.

IV. ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV se v následujících letech zaměří na specifické oblasti prevence sociálně patologických jevů, zejména na nové fenomény jako je např. domácí násilí. Možnosti MPSV jsou:

- finanční podpora projektů prostřednictvím dotací ze státního rozpočtu,
- spolupráce s krajskými úřady, na které II. fázi reformy veřejné správy přešly metodické kompetence,
- stanovení kvalifikačních požadavků pro výkon sociálně právní ochrany dětí a poskytování sociálních služeb.

Z pohledu obecných priorit na uvedené období je nezbytné v širší míře podporovat činnost jednotlivých nestátních subjektů poskytujících

- programy prevence sociálně patologických jevů, zejména domácího násilí a obchodování s lidmi,
  - resocializační programy,
  - programy orientované na romské děti.
1. Zabezpečit odbornou kvalitu poskytovaných služeb v zařízení sociálně-právní ochrany prostřednictvím stanovení kvalifikačních požadavků pro osoby pracující v těchto zařízeních.
  2. V rámci stávající odborné přípravy sociálních pracovníků v oblasti sociálně-právní ochrany dětí směřující k získání zvláštní odborné způsobilosti věnovat pozornost rovněž přístupům k řešení problematiky domácího násilí z pohledu možností současné právní úpravy a specifik pomoci poskytované obětem domácího násilí.
  3. Z hlediska systémového přístupu dále rozvíjet vzájemnou spolupráci především s Probační a mediační službou, a to zejména z pohledu koordinace činností probačních pracovníků a

pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí při poskytování pomoci mladistvým páchajícím trestnou činností či dětem dopouštějícím se činů jinak trestných v souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže.

4. Modernizovat veřejné služby zaměstnanosti v rámci Sektorového operačního programu Rozvoj lidských zdrojů pro léta 2004–2006 podporovaného Evropským sociálním fondem.
5. Realizovat projekty programu EQUAL, které směřují proti diskriminaci na trhu práce.

Finanční rámec pro Opatření 1.2 OP RLZ (Modernizace veřejných služeb zaměstnanosti) v letech 2004 – 2006 (EUR)

2004		2005		2006	
ESF	Státní finance	ESF	Státní finance	ESF	Státní finance
3 911 654	1 303 885	5 602 737	1 867 579	7 268 430	2 422 810

V. ministerstvo spravedlnosti

1. Vyhodnocovat preventivní dopady aplikace zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže.
2. V rámci činnosti Probační a mediační služby věnovat metodologickou péči práci s mladistvými odsouzenými a drogově závislými.
3. Pokračovat ve vzdělávání probačních úředníků ve věcech zacházení s mládeží a drogově závislými.
4. Z hlediska činnosti Vězeňské služby budou úkoly budoucí Strategie prevence kriminality směřovat ke zvýraznění aspektu prevence recidivy kriminálního chování, přičemž důraz bude kladen zejména na :
  - zacházení s mladistvými a mladými vězni,
  - zacházení s drogově závislými a drogou ohroženými vězni,
  - zajištění výkonu ochranných léčení v ústavní formě během výkonu trestu odnětí svobody,
  - rozšiřování diferencovaného výkonu trestu ve specializovaných odděleních,
  - realizaci programů přípravy odsouzených na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.
5. Zaměřit výzkumnou činnost v resortu na:
  - potřeby společnosti v oblasti trestní politiky a z nich vyplývající podněty pro změny v trestním zákonodárství, pro zvýšení vymahatelnosti práva, ke zdokonalení sankčního systému; tyto podněty budou zjišťovány zejména prostřednictvím zkoumání účinnosti vybraných institutů trestního práva, efektivity justice a vězeňství,
  - formy trestné činnosti představující významná sociální a bezpečnostní rizika pro stát (organizovaný zločin, ekonomická kriminalita, interetnické konflikty, kriminalita a sociální patologie spojená s drogami, rizika plynoucí z integračních procesů a jevů

souvisejících s globalizací),

- vývojové trendy kriminality a s ní souvisejících sociálně patologických jevů, problémy obecné kriminality, kriminality dětí a mládeže, problematika pachatelů a obětí trestné činnosti, problematika žen,
- možnosti a metody prevence, účinnost preventivních programů a postupů.

Střednědobý plán konkrétních výzkumných úkolů obsahuje z hlediska prevence kriminality následující úkoly:

- Vliv legislativních změn na kvalitu a rychlost trestního řízení (doba řešení 2004-2007).
- Nové možnosti preventivní práce v podmínkách vyšších územně správních celků (2004-2006).
- Ženy jako pachatelky závažné trestné činnosti (2004-2005).
- Bezdomovectví a bezdomovci (2004-2005).
- Mezinárodní výzkum obětí trestné činnosti (2004-2005; realizace tohoto úkolu je podmíněna získáním potřebných finančních prostředků).
- Domácí násilí se zaměřením na špatné zacházení se seniory v rodině (2004-2006).
- Drogy a trestní právo v České republice (2005-2006).
- Uplatňování prvků probace a mediace v systému trestní justice - účinnost alternativních trestů na pachatele (2005-2007).
- Uplatňování zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže s ohledem na vývoj a stav kriminality a sociálně patologických jevů u mládeže a dětí (2006-2007).
- Vyhodnocování způsobu a efektivity využívání prostředků preventivní práce v oblasti sociální prevence Programů prevence kriminality na místní úrovni.
- Zpracování metodických doporučení se zaměřením na aktivizaci profesionálních i dobrovolných pracovníků na programech prevence a na získávání mládeže ohrožené kriminalitou pro účast v adekvátních preventivních programech.

VI. ministerstvo obrany

V následujícím období je nutné vzhledem k reorganizaci vojenských útvarů a zařízení navázat spolupráci s novými pracovníky v této oblasti.

1. Nadále důsledně sledovat účelnost a efektivitu čerpání účelově vyčleněných prostředků na aktivity prevence sociálně patologických jevů .
2. V souvislosti s Reformou ozbrojených sil ČR a celkovým trendem nárůstů různých sociálně patologických jevů v celé společnosti nadále věnovat zvýšenou pozornost, a to zejména novým budoucím vojenským profesionálům (změna cílové skupiny), především v oblasti výběru a přípravy na výkon profese a důkladně připravovat velitele na všech stupních velení.
3. Přípravu psychologů skupiny aplikované psychologie středisek pro výběr personálu doplnit o

vzdělávání v oblasti prevence sociálně patologických jevů tak, aby se mohli stát nositeli této přípravy vůči profesním poradcům a pracovníkům rekručních center.

4. Z hlediska dotační politiky resortu MO v oblasti prevence sociálně patologických jevů, specificky pak kriminality, položit důraz na postupné propojení programů prevence sociálně patologických jevů MO s dotačními programy pro nestátní neziskové organizace ve vojenských posádkách a zařízeních resortu.
5. Zaměřit preventivní činnost Vojenské policie na odhalování a postih závažných negativních jevů a úmyslného porušování služebních povinností v návaznosti na Koncepti výstavby profesionální Armády ČR.
6. Nadále zabezpečovat odhalování, předcházení a šetření protiprávních jednání (trestných činů, přestupků).
7. Pokračovat v plnění úkolu v součinnosti s Policií ČR a po ujasnění dislokace vojenských útvarů navázat součinnost s představiteli obcí a obecní policií.
8. Propojit realizaci jednotlivých úkolů Strategie prevence kriminality s úkoly stanovenými v již schváleném resortním protikorupčním programu (č.j. 5926/2002-8764). Jde např. o využití kontaktní stránky Inspekce MO na serveru ARMY.cz. zřízeného podle bodu B-1-4 resortního protikorupčního programu nebo využití webové stránky Inspekce MO umístěné na Intranetu MO, kde jsou zveřejňovány dokumenty týkající se boje proti korupci - resortní protikorupční program, roční vyhodnocení boje proti korupci v resortu atd.
  - Využít specializovaného kurzu k problematice boje s korupcí, který připravuje Inspekce MO ve spolupráci s Vojenskou akademií Brno v roce 2004, k prezentaci problematiky prevence kriminality v resortu.
  - Spolupracovat při přípravě a vydávání metodických materiálů a pomůcek k problematice boje proti korupci a prevence kriminality. (Aktuálně k Manuálu pokynů pro postup zaměstnance resortu při vzniku nebezpečí korupce.)
  - Vzájemně si předávat zkušenosti a informace z boje proti korupci a kriminalitě v resortu.

VII. ministerstvo zdravotnictví

1. Doplnit vzdělání zdravotnických pracovníků v oblasti primární, sekundární a terciární prevence kriminality a vydat příslušné standardní postupy ve Věstníku MZ.

Pokračovat v podpoře preventivních zdravotnických programů týkajících se problematiky prevence kriminality, včetně prevence problematiky domácího násilí, náhradní rodinné péče apod. a při naplňování meziresortního programu Zdraví 21 v souladu s usnesením vlády č. 1046/2002. Pokračovat v programech prevence zneužívání návykových látek v souladu s usnesením č. 1045/2000, č. 1046/2002 a č. 549/2003.

2. Zaměřit soustředěnou kampaň na propagaci zdravého životního stylu bez drog, tabákových výrobků a alkoholu.
3. Realizovat specializované léčebné programy pro děti a dospívající s cílem podpořit rozvoj ambulantních programů na léčbu návykových nemocí, včetně substitučních programů. Vydat standardní postupy pro praktické lékaře pro děti a dorost a pro ostatní zdravotnické pracovníky týkající se problematiky prevence, diagnostiky a léčby užívání návykových látek.
4. Pokračovat v realizaci akreditačního procesu v zařízeních pro léčbu návykových nemocí.

5. V rámci opatření na pomoc obětem trestných činů pokračovat v rozšiřování sítě linek bezpečí.
6. Pokračovat v účinné podpoře aktivit prevence úrazů se zaměřením na prevenci úrazů dětí a seniorů. Rozšiřovat projekt Světové zdravotnické organizace Bezpečná komunita, zejména ve městech sdružených v Národní síti Zdravých měst a ve městech realizujících Program prevence kriminality na místní úrovni.
7. Snížit úmrtnost a zdravotní postižení způsobené nehodami a násilím páchaném na dětech dodržováním doporučeného postupu pro všechny praktické lékaře při podezření ze syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, včetně komerčního sexuálního zneužívání dětí a podporováním vytváření sociálně preventivních programů zamezujících páchaní násilí na dětech. Systémem cílené provázené komunitní péče vytvářet podmínky pro prevenci zneužívání rizikových skupin (dětí, starých občanů, tělesně handicapovaných, duševně nemocných). Pokračovat v procesu transformace a humanizace dětských psychiatrických oddělení a léčeben, vydat příslušné standardní pokyny, zrevidovat příslušné postupy lege artis. Pokračovat v řešení problematiky domácího násilí a obchodu s lidmi. Zapojit se do řešení problematiky prevence násilí na dětech, mladistvých a ženách v rámci programu EU "Daphne II".
8. Účinné řešení problematiky – ochranné léčby.

Předpokládané finanční účast Odboru zdravotní péče v letech 2004 - 2007

(v mil. Kč)

2004	2005	2006	2007	celkem
1,2	1,2	1,2	1,5	5,1

Předpokládaná finanční účast Odboru zdravotně sociální péče v letech 2004 -2007, odhad (v mil. Kč)

2004	2005	2006	2007	celkem
3,0	3,0	3,0	4,0	13,0

VIII. ministerstvo pro místní rozvoj

1. V rámci Státního programu podpory cestovního ruchu podporovat v letech 2004-2007 budování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro sportovně-rekreační aktivity, včetně cykloturistiky a dalších aktivit, vyhledávaných zejména věkově mladšími účastníky cestovního ruchu.

Podpora bude určena sdružením (sportovním a turistickým svazům, klubům, spolkům apod.) a podnikatelským subjektům (právníckým nebo fyzickým osobám) na rekonstrukci a vybudování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu pro sportovně–rekreační aktivity účastníků cestovního ruchu ve formě dotace až do výše 50% celkových rozpočtových **investičních nákladů** akce v příslušném roce.

2. V rámci programu výstavby podporovaných bytů podporovat výstavbu bytů na půl cesty, které jsou určeny pro osoby nacházející se v nepříznivé situaci zapříčiněné konfliktním způsobem života nebo rizikovým prostředím, ve kterém žijí, případně absencí rodinného zázemí (např. děti z dětských domovů, osoby propuštěné z výkonu trestu, osoby mající problémy s dodržováním povinností spojených s nájemným bydlením).

Finanční nároky na státní rozpočet pro podprogram Výstavba podporovaných bytů programu Podpora rozvoje bydlení:

(v mil. Kč)

Rok	2004	2005	2006	2007
finanční nároky	191	600	700	800